

ISSN 2224-025X

Н АУКОВІ
З АПІІСКИ

Випуск 34 / 2018

**Державного
природознавчого
музею**

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ДЕРЖАВНОГО
ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ**

Випуск 34

Львів 2018

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2018. – Вип. 34. – 156 с.

До 34-го випуску періодичного видання "Наукові записки Державного природознавчого музею" увійшли статті і короткі повідомлення з музеології, екології, зоології, ботаніки, а також інформація про діяльність музею у 2017 році.

Для екологів, біологів, зоологів, ботаніків, працівників музеїв природничого профілю, заповідників, національних природних парків та інших природоохоронних установ і організацій.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Чернобай Ю.М. д-р біол. наук, проф. (*головний редактор*); Берко Й.М. д-р біол. наук, проф.; Бокотей А.А. канд. біол. наук, с.н.с.; Волгін С.О. д-р біол. наук, проф.; Вінницькі Т., PhD (Польща); Дригант Д.М. д-р г.-м. наук, с.н.с.; Капрусь І.Я. д-р біол. наук, проф.; Климишин О.С. д-р біол. наук, с.н.с. (*науковий редактор*); Малиновський А.К. д-р с.-г. наук; Орлов О.Л. канд. біол. наук (*відповідальний секретар*); Тасенкевич Л.О. д-р біол. наук, проф.; Третяк П.Р. д-р біол. наук, проф.; Царик Й.В. д-р біол. наук, проф.

EDITORIAL BOARD

Chernobay Y.M. (*Editor-in-Chief*), Berko I.M., Bokotey A.A., Volgin S.O., Winnicki T., Drygant D.M., Kaprus I.Y., Klymyshyn O.S. (*Scientific Editor*), Malynovsky A.K., Orlov O.L. (*Managin Editor*), Tassenkevich L.O., Tretjak P.R., Tsaryk I.V.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Чернобай Ю.Н. (*главный редактор*), Берко И.Н., Бокотей А.А., Волгин С.А., Винницки Т., Дрыгант Д.М., Капрусь И.Я., Климишин А.С. (*научный редактор*), Малиновский А.К., Орлов О.Л. (*ответственный секретарь*), Тасенкевич Л.А., Третяк П.Р., Царик И.В.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державного природознавчого музею*

Ювілейні дати

До 70-ліття від дня народження доктора біологічних наук О.С. Климишина

Наукові інтереси: популяційна екологія; сукцесії рослинності високогір'я і верхньої межі лісу Українських Карпат; біорізноманіття; електронні бази даних музейних колекцій; природнича музеологія.

Навчання і трудова діяльність:

Климишин Олександр Семенович, доктор біологічних наук, старший науковий співробітник народився 16 липня 1948 р. у Львові в сім'ї службовців. Закінчив спеціалізовану середню школу № 52 м. Львова. Був переможцем Всесоюзної телевізійної олімпіади для старшокласників "В тайниках природи" (голова журі – академік О.І. Опарін). Вищу освіту отримав у Львівському державному університеті ім. І. Франка на кафедрі зоології біологічного факультету. Був членом Студентського наукового товариства, де виконав дослідження з визначення віку ссавців за шаруватими структурами дентину і цементу

зубів, з екології норвезького лемінга на "Семи островах" Баренцевого моря й екології водяної полівки на островах Кандалакської затоки Білого моря. Трудовий шлях починав у геоботанічній експедиції науково-дослідного сектору Львівського університету, очоливши стаціонарні дослідження рослинності зони помірно посушливих степів Північного Казахстану. З 1975 по 1985 рр. працював і навчався в стаціонарній аспірантурі Львівського відділення Інституту ботаніки АН України (нині Інститут екології Карпат НАН України). У 1983 р. захистив кандидатську дисертацію на тему "Порівняльна характеристика ценопопуляцій ожики лісової в біогеоценозах Карпат". З 1985 р. працює у Державному природознавчому музеї НАН України на посадах вченого секретаря, заступника директора з наукової роботи і нині головного наукового співробітника. За цей час ним, крім продовження досліджень динаміки рослинності Карпат, було розроблено теоретичні засади нового наукового напрямку, що займає особливе місце серед спеціальних музеологій, – "природничої музеології", предметом дослідження якого у широкому значенні є природна спадщина. Це втілилося у підготовленій "Інструкції з організації обліку, зберігання та використання зібрання природничого музею", де було обґрунтовано специфіку природничомузейної діяльності, серії статей з фондової, експозиційної, аналітико-інформаційної й науково-освітньої природничомузейної діяльності, словника-довідника "Природничка музейна термінологія" (2003), навчального посібника "Природничка музеологія" (у співавторстві з І.В. Шидловським), монографії "Основи природничої музеології" (2017). Ним вперше визначено "природничу музеологію" як науку про специфічне музеальне (пізнавальне і оцінювальне) ставлення людини до природи, що виявляється у збиранні, збереженні, вивченні та використанні інформації про природні процеси, об'єкти і явища за

допомогою натуралій, інших носіїв пам'яті та об'єктивується в історії у різних формах (2006). У 1990 р. О.С. Климишин отримав вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю "екологія". Докторську дисертацію на тему "Сукцесійна трансформація високогірних біогеоценозів Українських Карпат" захистив у 2008 р. на Спецраді Дніпропетровського національного університету. В ній розвинуто та поглиблено теоретичні положення В.М. Сукачова, М.А. Голубця, К.А. Малиновського стосовно форм динаміки біогеоценозів, що дало можливість сформулювати поняття елементарної сукцесійної системи, як основної одиниці еволюційних змін біогеоценотичного покриву, а також встановити типи сукцесійних систем (циклоценонів) і сукцесійних комплексів високогір'я Карпат. У період з 2009 по 2016 рр. О.С. Климишин працював за сумісництвом на посадах доцента і професора кафедри ботаніки біологічного факультету (ЛНУ). Він є автором понад 120 наукових публікацій.

Дружина Наталя Ігорівна – біохімік, доцент ЛНУ. Донька Каріна – економіст, здобула освіту в ЛНУ і університеті Сан-Хосе (США), працює в компанії "Octopus Labs". Зять В'ячеслав – фізик, фінансист, випускник КНУ імені Тараса Шевченка і Стенфордського університету, доктор наук, відомий фахівець в галузі розробки штучного інтелекту, працює в "JPMorgan Chase & Co.". Разом з двома онуками проживають в Лондоні. Син Дмитро – генетик, випускник ЛНУ, доцент ЛНМУ імені Данила Галицького, працює у медичному центрі Седарс-Сінай. Невістка Ірина – мікробіолог, випускниця ЛНУ, розкрила свої художні здібності в дансько-українській компанії в галузі комп'ютерного дизайну одягу. Проживають у Лос-Анджелесі (США).

Громадська діяльність: член спецради із захисту кандидатських дисертацій Інституту екології Карпат НАН України за спеціальністю "екологія"; член вченої ради Державного природознавчого музею НАН України; науковий редактор періодичного видання "Наукові записки Державного природознавчого музею"; науковий редактор серії "Наукові колекції Державного природознавчого музею"; член редколегії періодичного збірника "Подільський природничий вісник" Кам'янець-Подільського національного університету; експерт "Українського центру розвитку музейної справи"; член ради природничої секції Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв "ICOM Україна", член Українського ботанічного товариства, де тривалий час виконував обов'язки секретаря Львівського відділення, та Наукового товариства імені Шевченка (НТШ).

Хобі: мисливство і рибальство, садівництво, фотографування, гітара, туризм.

Основні публікації:

- **Климишин А.С.,** Павлюк Р.С. Биотопы зарослей прибрежной растительности водоемов Кургальджинского озерно-равнинного района как основные очаги инвазии некоторых животных паразитами // Материалы геоботанического обследования Северного Казахстана. – Львов, 1972. – С. 116–121.
- Жиляев Г.Г., **Климишин О.С.** Насінне розмноження рослин у первинних і вторинних угрупованнях Українських Карпат // Укр. ботан. журн. – 1979. – 36, № 3. – С. 219–224.
- **Климишин О.С.** Онтогенез і вікові особливості короткочоренищного багаторічника *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin. // Укр. ботан. журн. – 1981. – 38, № 5. – С. 13–17.
- **Климишин А.С.** Изменение основных свойств ценопопуляций *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin. во временном ряду дигрессивной сукцессии // Биология, экология и взаимоотношения популяций растений. – М.: Наука, 1982. – С. 128–133.
- **Климишин А.С.,** Слободян Г.М. Щільність і віковий склад фітоценопопуляцій карпатських чорничників // Укр. ботан. журн. – 1983. – 40, № 1. – С. 39–42.
- **Климишин А.С.** Сравнительная характеристика ценопопуляций *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin. в биогеоценозах Карпат: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. – Днепропетровск, 1983. – 24 с.
- Царик Й.В., **Климишин О.С.** Ценопопуляційна структура вторинних лучних фітоценозів Карпат // Укр. ботан. журн. – 1984. – 41, № 5. – С. 9–13.

- Дигрессия биогеоценотического покрова на контакте лесного и субальпийского поясов в Черногоре / Под общ. ред. К.А. Малиновского. – К.: Наук. думка, 1984. – 208 с. (серед авторів **О.С. Климишин**).
- **Климишин О.С.**, Кияк В.Г. Структура ценопопуляцій рослин в угрупованні *Juncetum festucosum supinae* // Укр. ботан. журн. – 1985. – 42, № 5. – С. 52–54.
- **Климишин А.С.** Структура ценопопуляцій *Luzula sylvatica* (Juncaceae) в растительных сообществах Украинских Карпат // Бот. журн. – 1985. – Т. 70, № 8. – С. 71–73.
- **Климишин А.С.**, Рудышин М.П. Мышевидные грызуны как фактор ускорения циклического развития карпатских ценопопуляций ожики лесной // Растительноядные животные в биогеоценозах суши: материалы Всес. совещ., Валдай, 3–6 июн. 1984 г. – М.: Наука, 1986. – С. 142–144.
- **Климишин О.С.** Взаємовідносини між популяціями рослин у монодомінантних смерекових лісах Карпат // Укр. ботан. журн. – 1986. – Т. 43, № 1. – С. 72–73.
- **Климишин О.С.** Базові вікові спектри ценопопуляцій *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin // Укр. ботан. журн. – 1986. – Т. 43, № 2. – С. 69–79.
- **Климишин А.С.** Жизненность ценопопуляцій *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin в фитоценозах Карпат // Сб. научн. тр. "Флора и растительность Украины" / отв. ред. К.М. Сытник. – К.: Наук. думка, 1986. – С. 52–54.
- **Климишин А.С.**, Коржинский Я.В. Особенности фенологического развития растений в сообществах борзального генетического ряда // Экология. – 1986. – № 2. – С. 126–128.
- Малиновский К.А., Царик И.В., **Климишин А.С.** Изменения структуры ценопопуляций растений в процессе дигрессивной смены елового леса // Бот. журн. – 1986. – Т. 71, № 7. – С. 871–880.
- **Климишин О.С.** Структура і динаміка фітогенного поля *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin // Укр. ботан. журн. – 1987. – Т. 44, № 1. – С. 32–35.
- **Климишин О.С.** Особливості насінного розмноження *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin у фітоценозах Українських Карпат // Укр. ботан. журн. – 1987. – Т. 44, № 3. – С. 46–50.
- **Климишин А.С.** К изучению динамики ценопопуляций лесных растений Карпат // Сб. научн. тр. "Динамика ценопопуляций травянистых растений". – К.: Наук. думка, 1987. – С. 69–79.
- Малиновський К.А., **Климишин О.С.**, Попадюк В.В. Вплив режиму заповідності на відновлення корінної рослинності у високогір'ї Карпат // Укр. ботан. журн. – 1987. – Т. 43, №3. – С. 62–66.
- **Климишин А.С.** Адаптивные реакции корневищного многолетника *Luzula sylvatica* (Huds.) Gaudin. // Сб. научн. тр. "Ботанические исследования на Украине". – К.: Наук. думка, 1990. – С. 39–40.
- **Климишин О.С.**, Кулик Т.Г. Структура і стан ботанічних фондів Державного природознавчого музею // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – 1994. – Т. 11. – С. 93–97.
- **Климишин О.С.** Стан популяцій реліктових трав'яних рослин на Розточчі // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – 1994. – Т. 11. – С. 65–68.
- **Климишин О.С.** Особливості опаді популяцій кореневищних, вегетативно рухомих рослин // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – 1996. – Т. 12. – С. 41–42.
- **Климишин А.С.**, Кузарин А.Т. Коллекция орхидных в гербарии Государственного природоведческого музея НАН Украины // Сб. научн. тр. "Охрана и культивирование орхидей". – Краснодар, 1998. – С. 78–80.
- **Климишин О.С.** Музейні природничі колекції як засіб наукового документування біорізноманітності // Наук. зап. Держ. природозн. музею НАН України. – Львів, 1998. – Т. 14. – С. 3–5.
- **Климишин О.С.** Наукові основи природничої музейної діяльності // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2000. – Т. 15. – С. 11–21.
- **Климишин О.С.** Наукова концепція фондової роботи Державного природознавчого музею НАН України // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2001. – Т. 16. – С. 3–32.

- **Климишин О.С.,** Чернобай Ю.М., Бокотей А.А. [та ін.] Наукова концепція експозиції Державного природознавчого музею НАН України // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2002. – Т. 17. – С. 1–14.
- **Климишин О.С.** Проблеми ведення природничо-музеологічного моніторингу // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2002. – Т. 17. – С. 15–20.
- **Климишин О.С.,** Войчишин В.К. Наукова концепція інформатизації Державного природознавчого музею НАН України // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2003. – Т. 18. – С. 5–16.
- **Климишин О.С.** Природничі музейна термінологія: Словник-довідник. – Львів, 2003. – 244 с.
- **Климишин О.С.,** Шрубович Ю.Ю. Екологічна складова в освітньо-виховній функції природничих музеїв // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2004. – Т. 19. – С. 5–16.
- **Климишин О.С.** Екологічні аспекти природничо-музейної комунікації // *Зб. праць Наук. природничо-історичн. музею НАУ.* – Київ, 2004. – Вип. 1. – С. 107–116.
- **Климишин О.С.,** Ткач І.І. Знахідка *Bison priscus* Vojanus на Малому Поліссі (Волино-Поділля) // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2004. – Т. 19. – С. 167–170.
- **Климишин О.С.** Історія формування зоологічних колекцій Державного природознавчого музею НАН України // *Сучасні проблеми зоологічної науки: Матеріали Всеукр. наук. конф. "Наукові читання присвячені 170-річчю заснування кафедри зоології та 100-річчю з дня народження професора О.Б. Кістяківського".* – К.: Вид.-поліграф. центр "Київський університет", 2004. – С. 74–76.
- **Климишин О.С.** Довгочасний моніторинг відновлення угруповань *Duschekia viridis* (Chaix) Oriz на заповідних територіях Чорногори (Українські Карпати) // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2004. – Т. 20. – С. 107–114.
- **Климишин О.С.,** Чернобай Ю.М. Основні принципи і методи побудови природничої експозиції // *Музейний щорічник.* – Чернівці, 2005. – Вип. 3-4. – С. 138–144.
- **Климишин О.С.** Особливості природничо-музейної діяльності // *Музейний щорічник.* – Чернівці, 2005. – Вип. 3-4. – С. 145–148.
- Чернобай Ю.М., **Климишин О.С.,** Войчишин В.К., Лещинський Є.Я. Інформаційний портал Львівського Державного природознавчого музею // *Вісник НУ "Львівська політехніка".* Інформаційні системи та мережі. – Львів, 2005. – № 549. – С. 44–54.
- **Климишин О.С.** Зміст і завдання комунікаційної діяльності природничих музеїв // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2005. – Вип. 21. – С. 5–10.
- **Климишин О.С.,** Олешко Є.В. Застосування лентикулярної технології в музейній справі // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2006. – Вип. 22. – С. 11–16.
- Годунько Р.Й., Войчишин В.К., **Климишин О.С.** та ін. Номенклатурні типи і типові серії // *Наукові колекції Державного природознавчого музею.* – Львів, 2006. – Вип. 2. – 122 с.
- **Климишин А.С.** Новые подходы к проблеме музейного документирования природной среды // *Наука и новые технологии в современном музее: VI Всерос. научн.-практ. конф. Асоц. естественнистор. музеев России, Москва, 24–25 апр. 2006 г.* – М., 2006. – с. 62–63.
- **Климишин О.С.,** Коржинський Я.В., Інкін Є.Д. Вплив заповідання на відновлення кліматичної верхньої межі лісу в Українських Карпатах // *Вісн. Львів. у-ту. Сер. біол.* – 2007. – Вип. 45. – С. 115–120.
- **Климишин О.С.** Моніторинг відновлення первинного рослинного покриву у високогір'ї Чорногори // *Актуальні питання досліджень рослинного покриву Українських Карпат: матеріали міжнар. регіон. наук. конф., 4–6 жовт. 2007 р.* – Ужгород, 2007. – С. 64–66.
- **Климишин О.С.** Моніторинг природного різноманіття засобами музеїв природничого профілю // *Сучасні проблеми фізіології та інтродукції рослин: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 22–23 трав. 2007 р.).* – Дніпропетровськ, 2007. – С. 64–65.

- **Климишин О.С.,** Коржинський Я.В., Інкін Є.Д. Демутаційні зміни рослинності на межі лісового і субальпійського поясів у Чорногорі (Українські Карпати) // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2007. – Вип. 23. – С. 17–24.
- **Климишин О.С.** Демутаційна трансформація високогірних фітосистем Українських Карпат // *Вісн. Прикарпатськ. у-ту. Серія біол.* – 2007. – Вип. 7-8. – С. 279–281.
- **Климишин О.С.** Структурні рівні і сукцесійна організація біосистем // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2008. – Вип. 24. – С. 27–34.
- **Климишин О.С.** Антропогенна сукцесійна трансформація корінних приполюнних лісів Українських Карпат // *Відновлення порушених природних екосистем: матеріали Третьої міжнар. конф. (м. Донецьк, 7-9 жовтня 2008 р.).* – Донецьк, 2008. – С. 256-262.
- **Климишин О.С.** Сукцесійна трансформація корінних трав'яних фітоценосистем високогір'я Українських Карпат // *Вісн. Прикарпатськ. у-ту. Серія біол.* – 2008. – Вип. 9. – С. 15–23.
- **Климишин О.С.** Методологічні та методичні засади науково-природничого моніторингу // *Праці наук. т-ва ім. Шевченка. Екологічний збірник-4.* – Т. 23. – Львів, 2008. – С. 329–335.
- **Климишин О.С.** Рівні і ступені організації фітосистем // *Вісн. Дніпропетровськ. у-ту. Серія: Біологія, екологія.* – 2008. – Т. 16, № 7. – С. 104–110.
- **Климишин О.С.** Філоценогенетичні перебудови сукцесійних систем карпатського високогір'я // *Значення та перспективи стаціонарних досліджень для збереження біорізноманіття: матеріали міжнар. наук. конф., Львів-Пожижевська, 23-27 вер. 2008.* – Львів, 2008. – С. 182–183.
- **Климишин О.С.** Сукцесійна трансформація високогірних біогеоценозів Українських Карпат: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра біол. наук за спеціальністю 03.00.16 – екологія. – Дніпропетровськ, 2008. – 44 с.
- **Климишин О.С.** Саморегуляція, самоорганізація та еволюційні зміни сукцесійних систем високогір'я Українських Карпат // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2009. – Вип. 25. – С. 25–38.
- **Климишин О.С.** Державний природознавчий музей НАН України: історія становлення та перспективи розвитку // *Природнича музеологія: теорія та практика: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Кам'янець-Подільський, 17-18 вер. 2009.* – Львів – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 89–97.
- **Климишин О.С.** Сукцесійна трансформація корінних деревно-чагарникових фітоценосистем високогір'я Українських Карпат // *Вісн. Прикарпатськ. у-ту. Серія біол.* – 2009. – Вип. XIII. – С. 5–12.
- **Климишин О.С.** Теоретичні та методологічні аспекти досліджень сукцесійної трансформації біогеоценозів // *Подільський природничий вісник.* – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – Вип. 1. – С. 15–23.
- **Климишин О.С.** Сучасні проблеми природничої музеології // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2010. – Вип. 26. – С. 3–14.
- **Климишин О.С.** Оптимізація, охорона і раціональне використання рослинності високогір'я та верхньої межі лісу Українських Карпат // *Вісн. Львів. у-ту. Сер. Біол.* – 2010. – Вип. 54. – С. 27–40.
- **Климишин О.С.** Музей і пам'ять // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2011. – Вип. 27. – С. 165–166.
- **Климишин А.С.** Состояние компьютеризации гербарных коллекций в Украине // *Материалы Междунар. научн.-практ. конф. "Биологические музеи: роль и место в научно-образовательном пространстве",* Махачкала, 19-20 июн. 2011 г. – Махачкала, 2011. – С. 24–28.
- **Климишин О.С.** Розробка електронної бази даних для гербарних колекцій судинних рослин // *Наук. зап. Держ. природозн. музею.* – Львів, 2011. – Вип. 27. – С. 15–24.
- **Климишин О.С.** Історичні аспекти, сучасний стан і перспективи розвитку гербарної справи в Україні // *Подільський природничий вісник.* – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – Вип. 2. – С. 152–163.

- **Климишин О.С.** Адаптивні зміни біоморф трав'яних вегетативно рухливих багаторічників у ході антропогенної сукцесії // Сучасна фітоморфологія. – Львів, 2012. – С. 201–204.
- **Климишин О.С.** Система зберігання гербарних фондів // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2012. – Вип. 28. – С. 11–24.
- **Климишин О.С., Шидловський І.В.** Історія становлення природничих музеїв // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2014. – Вип. 30. – С. 23–30.
- Бокотей А.А., Дзюбенко Н.В., **Климишин О.С.,** Черемних Н.М. Нові форми природничомузейної виставкової діяльності // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2014. – Вип. 30. – С. 59–68.
- **Климишин О.С.,** Дяків Х.І., Позинич І.С. Освітні аспекти природничомузейної комунікації // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2015. – Вип. 31. – С. 15–22.
- **Климишин О.С.,** Гураль Р.І. Портал Державного природознавчого музею НАН України в мережі Інтернет // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2015. – Вип. 31. – С. 23–28.
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Екологічні ніші ксилосапротрофних аскомікотів (*Ascomycota*) мертвого букового субстрату // Щорічник Інституту екології Карпат НАН України "Наукові основи збереження біотичної різноманітності". – Львів, 2016. – Т. 7 (14). – № 1. – С. 11–26.
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Ксилотрофні анаморфні гриби (*Ascomycota*) НПП "Сколівські Бескиди" // Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень: матеріали Третьої міжнар. наук.-практ. конф. (13–14 травня 2016 р., смт Путила, Чернівецька обл.). – Чернівці: "Друк Арт", 2016. – С. 104–105
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Класифікація екологічних ніш ксилотрофних грибів // Матеріали ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції "Екологія. Людина. Суспільство" (12–13 травня 2016 р., м. Київ). – К.: НТУУ "КПІ", 2016. – С. 16–17.
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Екологічні ніші ксилосапротрофних аскомікотів гірських лісових екосистем // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2016. – Вип. 32. – С. 49–60.
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Спеціалізація ксилотрофних аскомікотів до деревного субстрату (на прикладі гірських лісових екосистем Сколівських Бескидів) // Праці наук. т-ва ім. Шевченка. Екологічний збірник. – Львів, 2016. – Т. XXXXVI. – С. 139–152.
- **Климишин О.С.,** Сичак Н.М. Таксономічна структура колекційних фондів родини *Orchidaceae* у провідних гербаріях Львова. – Укр. ботан. журн. – 2016. – 73(4): 379–388.
- **Климишин О.С.,** Шидловський І.В. Природничі музеологія. – Львів, 2017. – 208 с. – (Навчальний посібник). Електронне видання, режим доступу: <http://zoomus.lviv.ua/files/nature>, вільний.
- Черемних Н.М., **Климишин О.С.** Зразок інструкції з організації обліку, зберігання та використання зібрання Природничого музею // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2017. – Вип. 33. – С. 99–110.
- **Климишин О.С.** Основи природничої музеології. – LAP Lambert Academic Publishing, 2017. – 177 с.
- Бублик Я.Ю., **Климишин О.С.** Аналіз ксилотрофної аскомікобіоти (*Ascomycota*) об'єктів ПЗФ Українських Карпат // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2017. – Вип. 33. – С. 143–152.

Зичимо ювіляру здоров'я, сімейного благополуччя і подальших творчих успіхів!

Редакційна колегія

ЗМІСТ	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
Музеологія * Музеология * Museology		
<i>Архінова Х.І., Данилюк К.М.</i> Засади зовнішньої комунікації Державного природознавчого музею НАН України		3
<ul style="list-style-type: none"> • Основы внешней коммуникации Государственного природоведческого музея НАН Украины • Basics of the external communication of State Natural History Museum NAS of Ukraine 		
<i>Чернобай Ю.М.</i> Академік М.І. Вавилов у хронотопі гостьової книги Державного природознавчого музею НАН України		9
<ul style="list-style-type: none"> • Академик Н.И. Вавилов в хронотопе гостевой книги Государственного природоведческого музея НАН Украины • Academician N.I. Vavilov in the chronotope of the guest book of State Natural History Museum NAS of Ukraine 		
<i>Климишин О.С., Савицька А.Г.</i> Історія становлення і сучасна структура бріологічного гербарію Державного природознавчого музею НАН України		19
<ul style="list-style-type: none"> • История формирования и современная структура бриологического гербария Государственного природоведческого музея Национальной академии наук Украины • History of formation and modern structure of the bryological herbarium of the State Natural History Museum of the National Academy of Sciences of Ukraine 		
<i>Ходзінський В.П., Черемних Н.М.</i> Кріт звичайний (<i>Talpa europaea</i> L., 1758) у фондах Державного природознавчого музею НАН України		29
<ul style="list-style-type: none"> • Крот обыкновенный (<i>Talpa europaea</i> L., 1758) в фондах Государственного природоведческого музея НАН Украины • Mole (<i>Talpa europaea</i> L., 1758) in funds of the State Natural History Museum of the NAS of Ukraine 		
<i>Данилюк К.М., Савицька А.Г., Середюк Г.В., Коновалова І.Б.</i> Музей, як платформа екологічного виховання дітей із особливими потребами		37
<ul style="list-style-type: none"> • Музей, как платформа экологического воспитания детей с особыми потребностями • Museum as a platform for environmental education of children with special needs 		
Екологія * Экология * Ecology		
<i>Бедернічек Т.Ю., Партика Т.В.</i> Вміст водорозчинних вуглеводів як індикатор якості кріогенних ґрунтів		43
<ul style="list-style-type: none"> • Содержание водорастворимых углеводов как индикатор качества криогенных почв • Content of water-soluble carbohydrates as a quality indicator of cryogenic soils 		

Гураль Р.І., Гураль-Сверлова Н.В. Прісноводні і наземні молюски урбанізованих біотопів Луцька	49
<ul style="list-style-type: none"> • Пресноводные и наземные моллюски урбанизированных биотопов Луцка • Freshwater and land molluscs of urban biotopes in Lutsk 	
Малиновський А.К. Основні напрями та результати досліджень фітоінвазій	55
<ul style="list-style-type: none"> • Основные направления и результаты исследований фитоинвазий • Main directions and results of researches of phytoviasion 	
Гуштан К.В. Різноманіття амфібіотичних комах (Insecta: Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata) екосистем басейну річки Латориця	69
<ul style="list-style-type: none"> • Разнообразие амфибиотических насекомых (Insecta: Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata) экосистем бассейна реки Латорица • The diversity of amphibiotic insects (Insecta: Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata) of Latorica river basins ecosystems 	
Гуштан Г.Г. Різноманіття панцирних кліщів (Acari: Oribatida) лучних екосистем басейнів річок Латориця та Боржава	75
<ul style="list-style-type: none"> • Разнообразие панцирных клещей (Acari: Oribatida) луговых экосистем бассейнов рек Латорица и Боржава • The diversity of oribatid mites (Acari: Oribatida) of grassland ecosystems of Latorica and Borzhava river basins 	
Позинич І.С. Відновлення рослинності староорних земель на Передкарпатській височині	81
<ul style="list-style-type: none"> • Возобновление растительности старопашотных земель на Предкарпатской возвышенности • Vegetation recovery of old-arable lands by vegetation in the Forecarpathian Upland 	
Зоологія * Зоология * Zoology	
Капрусь І.Я. Значення природно-історичних факторів у хорології різноманіття колембол	87
<ul style="list-style-type: none"> • Значение природно-исторических факторов в хорологии разнообразия коллембол • The significance of historical factors for the chology of Collembola diversity 	
Романь А.М., Франчук М.В., Бокотей А.А., Дзюбенко Н.В. Риби, як складова раціону лелеки чорного (<i>Ciconia nigra</i>), у місцях його регулярного живлення	99
<ul style="list-style-type: none"> • Рыбы, как составляющая рациона черного аиста (<i>Ciconia nigra</i>), в местах его регулярного питания • Fish as diet component of Black Stork (<i>Ciconia nigra</i>) in places of its regular feeding 	
Струс Ю.М. Чисельність та поширення лучних куликів в поліській частині долин річок Случ та Горинь: аналіз методом моделювання в Maxent	111

- Численность и распространение луговых куликов в полесской части долин рек Случь и Горынь: анализ методом моделирования в Maxent
- Numbers and distribution of grassland waders in Polissian part of Sluch and Goryn valleys: analysis by modeling in Maxent

Ботаніка * Ботаника * Botany

Павлюк Н.І., Пірогов М.В. Фітопатогенні гриби Українського Розточчя (збори весняного періоду 2016–2017 років) 125

- Фитопатогенные грибы Украинского Расточья (сборы весеннего периода 2016-2017 годов)
- Phytopathogenic fungi of the Ukrainian Roztochya (collected in the spring of 2016 and 2017 years)

Короткі повідомлення * Краткие сообщения * The brief messages

Гураль-Сверлова Н.В., Обедніна І.С. Перша знахідка синантропного наземного молюска *Oxuchilus translucidus* (Gastropoda, Pulmonata, Zonitidae) на Закарпатті 135

- Первая находка синантропного наземного моллюска на Закарпатье
- The first find of the synanthropic land mollusk in Transcarpathia

Ювілейні дати * Юбилейные даты * Anniversaries

До 70-ліття від дня народження д.б.н. О.С. Климишина 137

Хроніка * Хроника * Current issues

Вовк О.Б. Про діяльність Державного природознавчого музею НАН України у 2017 році 143

Чернобай Ю.М. Наукова конференція "Стан і біорізноманіття екосистем Шацького національного природного парку та інших природоохоронних територій" 145

Правила для авторів 151

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 34

Proceedings of the State Natural History Museum
Научные записки Государственного природоведческого музея

Українською, англійською та російською мовами

Головний редактор Ю.М. Чернобай

Комп'ютерний дизайн і верстка О.С. Климишин, Т.М. Щербаченко

Технічний редактор О.С. Климишин

Адреса редакції:

79008 Львів, вул. Театральна, 18

Державний природознавчий музей НАН України

телефон / факс: (032) 235-69-17

e-mail: editorship@smnh.org

<http://science.smnh.org>

Формат 70×100/16. Обл.-вид. арк. 12,68. Наклад 150 прим.

Виготовлення оригінал-макету здійснено в Лабораторії природничої музеології
Державного природознавчого музею НАН України.
Друк ТзОВ «Простір М». 79000 Львів, вул. Чайковського, 8.